

Rådet for dyreetikk

Oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet

Rådet for dyreetikk

Kristian Ellingsen-Dalskau, sekretær

Veterinærinstituttet

Postboks 750 Sentrum

0106 Oslo

T: 917 02 970 Faks: 23 21 63 01

e-post: Kristian.Ellingsen@vetinst.no

Hjemmeside: <http://www.radetfordyreetikk.no>

Facebook: <https://www.facebook.com/radetfordyreetikk/>

Deres ref: 2019/7911

Vår ref: 2/19

Oslo, 1. oktober 2019

Hørings svar – forslag til ny viltforskrift

Det vises til Miljødirektoratets høringsbrev 24. juni 2019 med ønske om innspill til forslag til ny viltforskrift.

Rådet for dyreetikk har forståelse for at forskrifter som angår vilt må revideres i forbindelse med tilpasning til bl.a. Naturmangfoldloven og Dyrevelferdsloven. Rådet har ikke noe imot at flere forskrifter samles til en ny Viltforskrift, såfremt dyreetiske hensyn ivaretas. Som vi går nærmere inn på i fortsettelsen, mener Rådet imidlertid at dyrevelferd på flere punkter i den foreslåtte forskriften ikke er tilstrekkelig tatt hensyn til.

I flere tilfeller foreslås det i forskriften at beslutningsmyndighet skal flyttes til lavere hold, f.eks. til kommuner. Det kan i enkelte tilfeller være positivt at beslutningsmyndigheten ligger hos dem med detaljkunnskap om nærmiljø og lokale bestander, for eksempel at beslutningsmyndigheten for skadefelling av f.eks. hvitkinngås foreslås flyttet fra Fylkesmannen til kommunene i fylkene rundt Oslofjorden. Rådet for dyreetikk vil imidlertid påpeke at kommunenes dyrevelferdskompetanse må styrkes for at dette skal være forsvarlig.

Kapittel 1 – Generelle bestemmelser

I § 1-1 Formål heter det at «hensynet til dyrevelferd» skal ivaretas innen for rammen av naturmangfoldloven. Rådet for dyreetikk vil påpeke at dyreetikk (hensyn til enkeltindivider) og miljøetikk (hensyn til artsmangfold og økosystemer) prinsipielt må regnes som sidestilte i den forstand at miljøetiske hensyn ikke uten videre trumfer dyreetiske hensyn. Tilsvarende gjelder på det menneskelige plan (hensynet til helheten trumfer ikke uten videre hensyn til enkeltindividet). Det betyr imidlertid ikke at enkeltarter som for eksempel villsvin eller kanadagås ikke kan reguleres dersom det gjøres på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Miljødirektoratet viser innledningsvis til at det nå skal skilles mellom vilt som forekommer naturlig i Norge og fremmede viltarter, hvorav kun førstnevnte skal omfattes av Viltforskriften. En distinksjon som imidlertid mangler er skillet mellom vilt og såkalte «liminal animals» (dyr som lever fritt og befinner seg i gråsonen mellom vilt og domestiserte dyr atferdsmessig betraktet). Liminal animals kan f. eks. være domestiserte dyr som lever som ville dyr (villkatter, villhunder), eller ville dyr som er opportunistiske i matveien og oppsøker menneskers ressurser (mus, rotter, kråker, måker, duer). Et bedre presisjonsnivå i denne sammenheng ville være en fordel. En slik begrepsavklaring er også ønskelig fordi mange «liminal animals» oppsøker menneskers matressurser og av mange oppleves som en plage. Rådet for dyreetikk understreker at dyreetiske hensyn må ivaretas også i slike tilfeller (jf. forskriftens bestemmelser om skadefelling).

Kapittel 2 – Innfangning av vilt

Rådet for dyreetikk har tidligere uttalt seg om adgangen til å ta hånd om hjelpeløst vilt (1995, <https://www.radetfordyreetikk.no/hjelpelost-vilt/>). Rådet uttalte da bl.a. «at omsorgsfølelse overfor dyr er en verdifull egenskap som generelt bør oppmuntres i samfunnet», og at «målet med å ta omsorg for et hjelpeløst vilt dyr er at det skal kunne tilbakeføres til naturen seinere. Det er ikke akseptabelt at vilt blir stående i bånd, bur eller hegn hos privatfolk.»

Menneskers ønske om å beskytte dyr er i utgangspunktet positivt og bør ikke anses som regelbrudd. Samtidig er det stor risiko for dårlig dyrevelferd ved rehabilitering av ville dyr. Rådet for dyreetikk vil understreke at når det skal vurderes om rehabilitering av hjelpeløst vilt er dyrevelferdsmessig forsvarlig (jf. § 2-10 Innfangning av vilt for rehabilitering), er det dyrevelferden og ikke utenforliggende hensyn (f.eks. kostnader, bekvemmelighet) som skal vektlegges. Flere faktorer må tas med i vurderingen av hvorvidt dyret kan rehabiliteres, inkludert tilstand, prognose, belastningsgrad på dyret gjennom sykdomsforløpet, belastningsgrad/stress ved å være i fangenskap, forventet lengde på rehabiliteringsperioden, dyrets art og alder. Avliving bør gjennomføres der rehabilitering ikke er dyrevelferdsmessig forsvarlig.

Ifølge forslaget til forskrift skal kommunen kunne bestemme om hjelpeløst vilt skal avlives eller ikke. Rådet for dyreetikk vil påpeke at dette for å være dyrevelferdsmessig forsvarlig forutsetter at kommunene innhenter råd fra veterinær. Dette bør stilles som en forutsetning i forskriften.

Kapittel 3 – Skadefelling og annet uttak av vilt

Rådet for dyreetikk ser behovet for å begrense utbredelsen av f.eks. villsvin og mårhund av hensyn til potensialet for smittespredning. Jakt skal imidlertid ikke skje med ethvert middel. Det må benyttes dyrevelferdsmessig forsvarlige metoder, som minimerer risiko for lidelse. Dyrevelferdsloven tildeler i § 3 dyr egenverdi, som også gjelder dyr med en for oss negativ nytteverdi.

For ti nye arter foreslås det i forskriften at skadefelling skal kunne besluttes av den skadelidte uten beslutning fra forvaltningsmyndigheten. Rådet til dyreetikk stiller seg kritisk til dette gitt den vide definisjonen som er gitt av skade. Dette åpner for subjektive snarere enn faglige vurderinger av i hvilke tilfeller avliving er legitimt.

I den foreslåtte forskriften er skadelidtes mulighet til selv å beslutte felling utvidet til å gjelde skade på enhver form for eiendom. Dette inkluderer f.eks. vann. Det er noe uklart for Rådet hva det vil si at et vann skades av vilt. Slike vurderinger bør ikke være fullstendig subjektive. Regnes f.eks. avføring i vannet, eller på annen eiendom, som skade? Det er ingen urimelig tolkning av forskriften slik forslaget lyder, gitt at «tilgrising» også er nevnt i forbindelse med skadefelling (jf. § 3-5 om knoppsvane og kanadagjess tilstedeværelse i friområder og på badeplasser). Rådet for dyreetikk vil påpeke at det som kan oppleves som «tilgrising» av områder som brukes av mennesker kan oppleves helt annerledes av vilt som har disse områdene som del av sine naturlige leveområder, og høyst sannsynlig er et resultat av naturlig atferd (som Dyrevelferdsloven vektlegger at dyrene skal kunne leve ut). Det er urimelig å sette terskelen for skadefelling så lavt at en subjektiv opplevelse av tilgrising er tilstrekkelig for å tillates å avlive et dyr (på offentlige friområder og badeplasser kan slike problemer enkelt løses ved rutiner for rengjøring).

Heller ikke det at vilt «hindrer ferdsel» (jf. § 3-5) bør uten videre være grunn til avliving, all den tid mennesker og vilt må kunne leve i sameksistens om vi skal gå en bærekraftig fremtid i møte. Den foreslåtte forskriften tar ikke i tilstrekkelig grad dette innover seg. Til tross for sterkere vern av enkelte truede arter, er den gjennomgående tonen i forskriften at «plagsomt» vilt kan avlives.

Som det påpekes i forslaget § 1-3 om forholdet til annen lovgivning skal forskriften være i tråd med Dyrevelferdsloven: «All håndtering av dyr og annen aktivitet som skjer i medhold av denne forskriften skal utføres i samsvar med dyrevelferdsloven og matloven.» Kjerneprinsippet i Dyrevelferdsloven lyder:

§ 3. Generelt om behandling av dyr. Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Ved skadefelling må dette forstås som begrunnet i at dyrene som felles har (eller oppleves å ha) negativ nytteverdi. Loven slår fast at dyrene har egenverdi som er uavhengig av denne (i dette tilfellet negative) nytteverdien. Rådet for dyreetikk ser nødvendigheten av å kunne regulere ulike bestander, men ønsker samtidig at det kommer tydelig frem i forskriften at terskelen for skadefelling er høy.

Når det gjelder uttak av vilt mer generelt, mener Rådet for dyreetikk at dette ikke må skje i yngletiden. Rådet har tidligere uttalt seg om jakt og viltforvaltning (2007/2008): «Rådet mener at jakt på dyr i yngleperioden er etisk uakseptabelt, og bør kun godtas i spesielle tilfeller for skadedyr. Yngletidsfredningen må ha tilstrekkelig lengde slik at den blir reell og sikrer en normal overlevelseshastighet for avkommet.» Tilsvarende har Rådet i et høringsvar om utvidet lisensfelleringsperiode for ulv (2017) uttalt at (et flertall av Rådets medlemmer) «mener ... at ... Dagens praksis med felling av

høydrektige dyr og dyr med unger bør opphøre for alle arter, fremfor å tillate det for nye.»

Avslutningsvis når det gjelder skadefelling vil Rådet for dyreetikk gjøre oppmerksom på at Naturmangfoldlovens § 18 understreker at uttak av skadevoldende dyr kun skal tillates dersom «formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte». Tilbud om økonomisk støtte kan i enkelte tilfeller fungere forebyggende, f.eks. ved skade-forebyggende tiltak på områder som brukes som badeplasser, til fritidsaktiviteter og ferdsel. Rådet for dyreetikk vil derfor foreslå at følgende bestemmelse tas inn i forskriften:

Grunneier skal kunne søke staten om midler for å forebygge skade på eiendom påført av vilt.

Kapittel 4 – Hold av vilt i fangenskap

I forskriften foreslås det i samsvar med etablert forvaltningspraksis at rovfugler og ugler ikke skal holdes i dyrepark eller for annen fremvisning, med henvisning til at det for disse artene ikke er mulig å gjenskape omstendigheter som gir fuglene anledning til naturlig livsutfoldelse i en dyrepark. Rådet for dyreetikk anbefaler at det samme gjøres gjeldende også for andre dyreslag som ikke har realistisk mulighet til naturlig livsutfoldelse i dyrepark i Norge. Vi minner i denne sammenheng om Dyrevelferdslovens § 23 Dyrs levemiljø, som slår fast at «Dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gi mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd.»

For arter som opplever stor grad av stress og frykt ved kontakt med mennesker i dyrepark bør sosialisering av dyrene (tilvenning til kontakt med, eller tilstedeværelse av, mennesker) kunne pålegges dersom dette forventes å redusere stress og frykt, jf. Dyrevelferdslovens bestemmelse (også § 23 Dyrs levemiljø) om at «Dyrs levemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel.»

I forskriften foreslås det at fylkesmannen i samråd med Mattilsynet gis hjemmel til å tillate hold av vilt for trening av hihunder. Rådet for dyreetikk har tidligere gitt uttalelse om jakt og viltforvaltning (2007 - <https://www.radetfordyreetikk.no/uttalelse-om-jakt-og-viltforvaltning/>) hvor det bl.a. ble slått fast at: «Rådet mener ... at hijakt er unødvendig og kan forbys. Det bør heller ikke gjennomføres hiprøver for aktuelle hunderaser.» Rådet for dyreetikk er følgelig imot den foreslåtte hjemmelen. Rådet har også gitt uttalelse om trening av jakthund på hare i hegn (1994, <https://www.radetfordyreetikk.no/uttalelse-om-trening-av-jakthund-pa-hare-i-hegn/>) og der konkludert «at hold av hare i hegn for å trene jakthund ikke er etisk akseptabelt.»

I omtalen av forskriftens hjemmel for å tillate hold av vilt for trening av hihunder heter det at «Legalisering vil åpne for at Mattilsynet gis mulighet til å vurdere om slikt hold er dyrevelferdsmessig forsvarlig». Det er etter Rådet for dyreetikk sin vurdering etisk betenkelig å legalisere en type dyrehold i den hensikt å utforske hvorvidt holdet er

dyrevelferdsmessig forsvarlig. Dyrevelferdsloven forutsetter at dyrehold *skal være* dyrevelferdsmessig forsvarlig; er det ikke det, skal det ikke legaliseres (og er heller ikke i tråd med Dyrevelferdsloven).

Kapittel 6 – Utsetting av vilt i naturen

Rådet for dyreetikk minner om tidligere uttalelse om jakt, fangst og fiske på dyr i hegn/steng, og utsetting av oppdrettete dyr i naturen for jakt/fiske (2005, <https://www.radetfordyreetikk.no/utsetting-oppdrettete-dyr/>). Her heter det bl.a.:

- o «Rådet er på prinsipielt etisk grunnlag meget skeptisk til en praksis der dyr slippes i et avgrenset område for jakt- eller fiskeformål, og også grunnleggende skeptisk til at oppdrettete dyr settes fri i naturen for jakt- og fiskeformål.»
- o «Rådet tar klar avstand fra jakt i hegn, og støtter et fortsatt forbud mot det.»
- o «Rådet mener videre at det kan være dyrevelferdsmessig problematisk å sette ut oppdrettet vilt og fisk i naturen.»

Rådet har videre gitt en uttalelse om etiske aspekter ved utsett av ender for jaktformål (2017, <https://www.radetfordyreetikk.no/etiske-aspekter-ved-utsett-av-ender-for-jaktformal/>). Her heter det: «Rådet for dyreetikk mener at hensynet til dyrenes velferd, helse og miljø bør veie tyngre enn ønsket om å tilby jakt som eksklusiv underholdning. Vi betrakter derfor jakt på utsatte oppalede stokkandkyllinger som en uetisk jaktform og anbefaler at videre innførsel og jakt forbyes.» Denne anbefalingen ble heldigvis tatt til følge. Lignende bør gjelde i lignende tilfeller som involverer andre dyreslag.

Med hilsen

Knut E. Bøe
Leder

Kristian Ellingsen-Dalskau
Sekretær

